

PODWYSZSZAĆ (25) *vb impf*

podwyszszać (12), **podwysszać** (8), **podwyższać** (3), **podwyszać** (2); podwyszszać *HistAl*, *KrowObr* (2), *Leop*, *Mącz*, *RejPos* (3), *RejZwierc* (3), *SkarŻyw*; podwyszszać *BielŻywGlab*, *WróbŻółt*, *LubPs*, *BielKron* (2), *SarnStat* (2), *SiebRozmyśl*; podwyższać *KochPs*, *LatHar*, *VotSzl*; podwyszać *RejPs*, *SeklKat*.

-fzfz-, -fífz-, -fífz- (12); -sfz-, -fífz- (5), -zfz- (3); -zfz- (3); -fíf- (2).

o oraz a jasne.

inf podwyszszać (3). \diamond *praes* 2 *sg* podwyszszaśz (3). \diamond 3 *sg* podwyszsza (8). \diamond 1 *pl* podwyszszaemy (1). \diamond 2 *pl* podwyszszaście (1). \diamond 3 *pl* podwyższają (3). \diamond *praet* 3 *sg m* podwyszszał (2). \diamond *fut* 1 *sg m* będę podwyszszał (1) *KrowObr*, podwyszszać będę (1) *SkarŻyw*. \diamond *imp* 3 *pl* niech podwyższają (1). \diamond *part praes act* podwyższając (1).

Sł stp: podwyszać, *Cn*: podwyższać w innym znaczeniu, *Linde XVII w. s.v.* podwyższyć.

1. [Podnosić wysokość, poziom górnej powierzchni [czego]: A yesly bądzye pothrzeba powyszszenya groblye v thego sthawv, thego oba mayą podwiszszaacz spolnym groszem. *ProtokWoźnik 1540 nr 78.*]

2. Podnosić cenę, wartość w pieniądzech (3) :

podwyższać czego (1): iáko oni [ludzie zamorscy] nam fwych fukien/ korzenia/ śledzi/ y infzych towárow według woley fwey/ co rok podwyżfzaią *VotSzl D3*. [Cf też 3.]

podwysszać co (1): A żeby fie ludzie tym więcéy od mężobóyftwá hánowáli/ [...] podwysfzamy záplácenie pieniężné głowy fzlácheckiéy/ *ad duplum SarnStat 612*.

Szereg: »podwyszszać albo naddawać« (1): *Auctarium*, *Przidátek Podwyfzenie mytá/* kiedy yeden przed drugim kupuyac podwyfzfa/ albo/ náddáye więcey nád drugiego *Mącz 20b*.

3. Wzmagać, czynić większym, intensywniejszym; *promovere JanStat [czego]* (2) : Grzełzą przełozeni fwieczci/ [...] Gdi [...] poddane trapią/ [...] robot albo poplatkow podwiáfaią *SeklKat H3v*; *SarnStat 998*.

4. Wywyższać społecznie, dawać wyższą pozycję, podnosić z niskiego stanu [w tym: kogo] (13), co (1) (*Przen*) (14) : iż gdy Pan Bog pokorne podwyfzfa/ że też y nas ktorzychmy fą thák ná fercoch nálfzych vniżonymi/ iż nam vpáść nie da. *LubPs Z5v*; *RejPos 305v*; Niechcą rozumieć páńfkiéy rády twoiéy/ Ze mię podwyfzfałz ty fám z fálki fwoiéy *KochPs 39*; *LatHar 342*.

W przeciwstawieniach: »tłumić (2), lżyć, nierad widzieć, niszczyć, opuszczać, pogrążyć, poniżać, sprzeciwić się, tępić ... podwyszszać« [w tym: lżyć, tępić, niszczyć (1)] (8): *HistAl F5*; obáčz fie iż ludzi poniżfał á fiebie podwyfzfałz *BielKron 124*; iż ty opuśczałz mocarze/ á fkládałz ie s ftołcow ich/ á podwyfzfałz nędzne á pokorne flugi fwoie. *RejPos 57v, 305v*; iż Pan záfwdy obiecuie tłumić wyniołfe/ á podwyfzfałz pokorne. *RejZwierc 257v, 47v, 53v*; *SiebRozmyśl F4v*.

W porównaniu (1): iż [Pan] wyrwafly grzełfnego á vpádfnego iáko zgnoiu podwyffa go y tu ná ziemi y potem w krolełtwie fwoiem *RejPs 167v*.

W przen (1) :

Zwrot: »do obłokow podwyszszać« (1): iż ludzie áż do obłokow podwyfzfa [usque ad nubes exaltat] fortuná/ á zás wyfokie áż do ciemnofci pogrąża w głębokofć. *HistAl F5*.

Przen (1) : Oczy Pána Bogá pátrzáią ná thego ktory fie go boi/ [...] podwyfzffáiąc duífę/ y oświecáiąc oczy *Leop Eccli 34/20*.

5. Wielbić, wysławiać, wychwalać; exaltare Vulg [kogo] (6) : tedy Święty Rzymfki kościoł/ y ciebie fprawcę iego/ będę podwyfłfzał według możności moiey. *KrowObr 32v*.

W przeciwstawieniach: »kazić, przyganiać ... podwysszać« (2): Iedno tilko poethy abo oratory przyjmować mamy, gdy cznotę chwałąc podwyfłfzaią, á grzechy ftatecznie á nie obłudnie każą. *BielŻywGlab nlb 11*; iż narodowi nálzemu Mecyus przygánia/ á fwoy podwyfłfza *BielKron 101v*.

Szeregi: »podwyszsząć a (i) chwalić (a. wychwalać)« = *exaltare et laudare Vulg [szyk 1:1] (2)*: A niech ci podwyfłfzaią iego w kościele żebrania ludskiego a na ftolczu ftarzfich niechci iego chwałą. *WróbŻołt 106/32*; wychwalác cię y podwyfłfzác/ krolu moy y Boże moy/ y wielbić imię twoie będę/ ná wieki *SkarŻyw 188*.

»przedkładać i podwyszsząć« (1): kthorzy [święci] nic nie fą rozni od Kryftufá v was: y owfzem ie wyfłfzey nád Kryfthuá Syná Bożego przedkłádaćie/ y podwyfłfzaćie. *KrowObr 218v*.

Synonimy: **1., 2., 4. podnosić; 2. podbijać; 5. błogosławić, chwalić, czcić, dobrorzeczyć, sławić, wielbić, wychwalać, wynosić.**

Formacje współrdzenne cf WYSSZYĆ.

Cf PODWYŻSZANIE